

The Path of the Mystic #30

Geliefde Osho,

Wilt u het nog eens hebben over liefde, over uw opvatting ervan? In Kathmandu was ik erg geraakt toen u sprak over het overstijgen van de haat-liefde polariteit. Ik ben u erg dankbaar dat u me verteld hebt dat het geven van liefde mijn meditatie is.

Niemand is een eiland. Dat moet je in gedachten houden, want het is een van de elementaire waarheden van het leven. Ik leg er de nadruk op omdat we de neiging hebben het te vergeten. We maken allemaal deel uit van één levenskracht, van één oceanisch bestaan. In principe wordt liefde mogelijk doordat we diep in onze wortels één zijn. Als we niet één waren, zou er geen liefde mogelijk zijn.

Je kunt een huis mooi vinden, maar je kunt het niet liefhebben. Je kunt allerlei dingen mooi vinden, maar 'liefde' is geen passend woord om aan te duiden dat je iets mooi vindt. Liefde is alleen voorbehouden aan mensen die op dezelfde trap in de evolutie staan.

Het tweede punt dat je moet onthouden is dat de evolutie werkzaam is via polariteiten. Net zoals je niet op één been kunt lopen--je hebt twee benen nodig om te lopen--heeft het bestaan tegengestelde polen nodig: man en vrouw, leven en dood, liefde en haat, om momentum op te bouwen. Anders heerst er stilte.

Je tegenpool trekt je aan de ene kant aan en aan de andere kant geeft hij je een gevoel van afhankelijkheid. En niemand wil afhankelijk zijn. Daarom heerst er tussen geliefden een onafgebroken strijd: ze proberen elkaar te domineren. In naam is het liefde, maar in werkelijkheid is het een politiek spel.

In de grond probeert de man de vrouw te domineren, haar een lagere status te geven, te verhinderen dat ze zich ontwikkelt, zodat ze altijd achterloopt. Wat de man duizenden jaren lang de vrouw heeft aangedaan is domweg monsterlijk: geen opleiding--ze kan de heilige boeken niet lezen. Ze kan zichzelf niet als de gelijke van de man zien. En haar conditionering is zo diep geworteld dat al zeg je dat ze gelijkwaardig is, dan nog zal ze het niet geloven. Het is praktisch haar instelling geworden--de conditionering is haar instelling geworden, dat ze echt in alles de mindere is: fysieke kracht, intellectuele vermogens... De man heeft een maatschappij geschapen waarin hij de beschermheer is en de vrouw de beschermeling.

In de hindoe-geschriften staat dat de vader zijn dochter in haar kinderjaren moet beschermen. In haar jonge jaren moet de echtgenoot zijn vrouw beschermen. Als ze oud is moet de zoon zijn moeder beschermen. Maar beschermd moet ze altijd worden, en de man moet haar beschermen. Hij heeft haar zwak gemaakt, verstoken van scholing en ontwikkeling; hij heeft haar vooruitgang in de samenleving tegengehouden. En het ergste dat hij gedaan heeft is dat hij haar haar vrijheid heeft ontnomen, haar financiële vrijheid, waardoor haar vrijheid tot op de wortels wordt beknot. Ze moet

afhankelijk zijn, ze is niet in staat haar eigen brood te verdienen.

Eeuwenlang zat hier een zekere logica in, want de vrouw moest moeder worden. En van de tien kinderen stierven er negen, dus een vrouw was bijna haar hele leven, tot aan de menopauze zwanger. Hoe kan ze dan werken? Hoe kan ze dan geld verdienen? Ze draagt een kind bij zich en ze zorgt voor de andere kleintjes, verzorgt ze, verzorgt het huishouden. Om kort te gaan, de man heeft de vrouw tot slavin gemaakt--en nog gratis ook, zonder haar te hoeven kopen. Je begrijpt de ironie...

In India... en ik geloof dat hetzelfde ook in andere landen gebeurt, op een andere manier. In India wordt de geboorte van een jongen begroet met muziek, dansend en zingend, zodat de hele stad weet dat er een jongetje is geboren. Maar als er een meisje geboren is, is het geen feest. Doordat het stil blijft weet de hele stad dat er een meisje geboren is.

Wat is voor de ouders het probleem? Voor hen zou een zoon of dochter om het even moeten zijn. Maar het probleem is dat een zoon geld gaat verdienen, hen gaat helpen als ze oud zijn, het familiebezit zal erven. Maar een dochter is een verliespost. Je geeft haar te eten, je kleedt haar--en als je haar uithuwelijkt moet je een bruidsschat geven. Vreemd--ze wordt een slavin en de ouders moeten betalen: 'Aanvaard mijn dochter alstublieft als uw slavin.' De bruidsschat is de betaling. Normaal gesproken worden slaven gekocht en wie ze koopt moet betalen. Maar bij vrouwen moeten de ouders van de vrouw betalen--hun dochter afstaan én voldoende geld betalen.

De vrouw wil niet afhankelijk zijn. Niemand wil dat. Niemand wil een slaaf zijn. Niemand wil de mindere zijn, want niemand is de mindere. Mensen zijn verschillend; de kwestie van meerdere of mindere is gewoon absurd. Daarom gaat ze onbewust wraak nemen. Ze kan niet houden van de man die haar in bezit heeft, die haar niet erkent als een aan hem gelijkwaardig menselijk wezen.

Een van de hindoe-heiligen--Ik noem hem geen heilige, maar de hindoes aanbidden hem, meer hindoes lezen zijn boek dan dat van welke andere heilige ook--is Tulsidas. Hij veroordeelt de vrouw in zulke stuitende bewoordingen. Volgens hem moet je een vrouw af en toe slaan als je haar onder controle wilt houden; de eerste de beste aanleiding is voldoende. Je moet haar bang houden. Je mag haar niet als gelijke of vriendelijk behandelen. En dit heet--al eeuwenlang--'liefde'.

De vrouw is zierend--natuurlijk onbewust--en ze ontploft op een bescheiden manier. Ze doet wat ze kan. Ze mag haar man niet slaan, want er is haar verteld: 'Je man is je god. Je mag hem niet slaan, je moet hem aanbidden.' Daarom slaat ze zichzelf. Omdat ze geen keus heeft, slaat ze zichzelf uit woede.

Toen ik kritiek begon te leveren op Mahatma Gandhi, zei ik dat wat hij doet niets anders is dan de eeuwenoude vrouwelijke strategie. Je kunt niet tegen buitenlandse overheersers vechten; je hebt geen wapens, je hebt geen kracht en je wilt het niet eens. Zijn hele geweldloosheid, al zijn passieve verzet, is niets anders dan wat de vrouw altijd heeft gedaan. Maar niemand vindt het haar verdienste dat ze de filosofie van geweldloosheid heeft

uitgevonden! Ze slaat niemand als ze kwaad is, ze kwelt zichzelf. En de man die de vrouw tot een dergelijke staat heeft vernederd kan ook niet van haar houden.

Liefde kan alleen in gelijkwaardigheid bestaan, in vriendschap.

Door de bevrijding van de vrouw uit de mannelijke slavernij zal ook de man een bevrijding kunnen ervaren. Ik zeg dus dat de vrouwenbevrijdingsbeweging niet alleen de bevrijding van vrouwen betekent, het is ook de mannenbevrijdingsbeweging. Ze worden allebei bevrijd. De slavernij ketent hen allebei en er heerst een onafgebroken strijd. De vrouw heeft haar eigen strategie ontdekt om de man het leven zuur te maken, aan zijn hoofd te zeuren, hem te kleineren; de man heeft ook een strategie. En wij maar hopen dat tussen deze twee kampen liefde ontstaat. Eeuwen zijn voorbijgegaan--en er is geen liefde ontstaan, of slechts af en toe. Dit is de situatie van de gewone liefde, die alleen in naam bestaat, niet in werkelijkheid.

Als je naar mijn opvatting van liefde vraagt... dan is het niet langer een kwestie van dialectiek, van tegenstellingen. Man en vrouw zijn verschillend en vullen elkaar aan. De man op zich is de helft, de vrouw eveneens. Alleen samen, in een diepgaand gevoel van eenheid, voelen ze zich voor het eerst volledig, volmaakt. Maar om die perfectie te bereiken moet je de haat-liefde dualiteit overstijgen.

En je kunt de dualiteit overstijgen. Op dit moment gaan ze in je leven hand in hand: voor dezelfde persoon voel je liefde, maar ook haat. Dus 's morgens is het haat, 's avonds is het liefde--en het is erg verwarrend. Je begrijpt niet eens of je van de persoon houdt of dat je hem haat, want om beurten gebeurt het allebei.

Maar zo functioneert je denken nu eenmaal, via tegenstrijdigheden. De evolutie werkt ook via tegenstellingen--en die tegenstellingen in het bestaan zijn geen tegenstrijdigheden, ze vullen elkaar aan. Maar in je denken zijn tegenstrijdigheden tegenstrijdigheden. Het denken kan zich niets voorstellen dat niet tegenstrijdig is, dat geen tegenovergestelde heeft dat erachter verscholen ligt.

En er is ons verteld, geleerd, we zijn zo geprogrammeerd dat zelfs zoiets als liefde iets van het denken moet zijn. In werkelijkheid komt liefde uit het hart, maar onze hele samenleving heeft geprobeerd het hart te passeren, want het hart is niet logisch, het is niet rationeel. En ons denken is door onze opvoeding zo afgericht dat al het onlogische verkeerd is, dat al het irrationele verkeerd is, dat alleen het logische goed is. In onze scholing is geen plaats voor het hart, het denken is alles. Het hart moet praktisch uit ons bestaan verwijderd worden, het moet het zwijgen worden opgelegd. Het heeft nooit de kans gekregen om te groeien, om zijn potentieel te verwezenlijken. Daarom wordt alles beheerst door het denken.

Denken is goed als er geld in het spel is; denken is goed als er oorlog in het spel is; denken is goed als het om ambities gaat--maar denken heeft totaal geen nut als er liefde in het spel is. Geld, oorlog, verlangens, ambities--je kunt liefde niet in dezelfde categorie plaatsen.

Liefde heeft een eigen bron in je wezen, waar niets met elkaar in strijd is.

Een echte opvoeding zou je niet alleen leren denken, want het denken kan je een goede boterham geven, maar geen goed leven. Het hart kan je geen goede boterham geven, maar wel een goed leven. En er is geen reden om tussen deze twee te kiezen. Gebruik je denken waarvoor het bedoeld is en gebruik je hart waarvoor het bedoeld is.

Het hart is de overstijging van de dualiteit.

Het hart kent geen jaloezie--dat is een product van het denken. Het hart is zo boordevol liefde dat het lief kan hebben zonder bang te hoeven zijn dat het uitgeput raakt. We kunnen de hele wereld met liefde vullen, maar we lijken wel verlamd. Het hart is bij onze ontwikkeling domweg gepasseerd, het speelt geen enkele rol.

Het is zo'n afschuwelijke manier van opvoeden... maar het is begrijpelijk. De religies, de politici, de zakenlui, de militairen--zij waren er allemaal voor dat het denken werd gedruild. En het hart kan daarbij in de weg staan--het zal ook in de weg staan. Als je soldaat bent en als je een hart hebt, kun je de vijand niet doden, want zodra je je geweer pakt om iemand te doden, zal je hart zeggen: `Net als jij een vrouw hebt die op je wacht--je kinderen, je oude vader en moeder--zal de vrouw van die arme stakker ook zitten wachten. Zijn kinderen, zijn oude vader en moeder, zitten te wachten op zijn thuiskomst. Hij heeft je niets gedaan en jij zou hem doodschieten. Waarvoor? Om een lintje van de militaire academie te krijgen? Om een promotie te bemachtigen?'

Het hart wordt een stoorzender. Je kunt er beter voor zorgen dat de soldaten hun hart vergeten, zodat ze gewoon doorgaan als een robot te moorden, zonder enig gevoel.

De mensen die op geld uit zijn willen het hart niet omdat het hart in de weg zal staan; het kan mensen niet uitbuiten.

Mijn vader was een kleine zakenman... Hij was een doodsimpel mens. En als een klant eenmaal met hem zaken had gedaan... Mijn grootvader en mijn ooms zaten ook in de winkel, maar iemand die met mijn vader zaken had gedaan vroeg altijd naar hem. Mijn grootvader zei dan: `Maar wij kunnen u helpen. Zegt u het maar. Hij is even weg om te lunchen.'

Dan zeiden ze: `We komen wel terug. We willen alleen met hem zaken doen.' Want hij vertelde ze van elk artikel de kostprijs. `En zoveel verdien ik erop. Als u vindt dat ik te veel winst maak, mag u het zeggen. Als ik er wat af kan halen, zal ik dat doen. Ik heb een marginale winst berekend; als u rondkijkt op de markt ziet u het zelf.'

Ze zeiden: `U bent de enige die ons de kostprijs vertelt. U vertelt ons ook uw winst, en die is zo klein dat we u zelfs niet kunnen vragen wat van de prijs af te halen. Tenslotte moet u ook leven. Maar niemand anders doet dat; zelfs uw broers, uw vader--niemand praat over de kostprijs. Ze zeggen gewoon: "Dit is de verkoopprijs" en we weten niet eens hoeveel winst ze maken.'

Mijn hele familie schaarde zich tegen mijn vader. Ze zeiden: `Dit is geen

manier van zakendoen. Dit is geen liefdadige instelling. Je had zoveel meer kunnen verdienen--maar eerst vertel je een klant de kostprijs! En hij vraagt niet naar de kostprijs, hij vraagt naar de verkoopprijs.'

Mijn vader zei: 'Ik kan onmogelijk iemand afzetten, iemand uitbuiten. En wat moeten we met het geld? We hebben alles wat we nodig hebben. Meer geld brengt meer zorgen.'

Maar niemand was het met hem eens en als er een nieuwe klant kwam, zei mijn grootvader tegen mijn vader: 'Ga jij naar achteren. Deze klant mag je niet verzieken--laat mij hem maar aanpakken.' En mijn grootvader vroeg het dubbele. Het was nog geen tien roepie waard en hij vroeg twintig roepie, dan werd er afgedongen en op ongeveer vijftien roepie werden ze het eens. Ze waren allebei tevreden; hij was tevreden omdat hij vijf roepie meer kreeg en de ander was tevreden omdat hij hem vijf roepie omlaag had gekregen.

Als ik vrij was zat ik altijd net buiten de winkel. En als zo iemand wegging, heel tevreden dat hij goed had afgedongen, dan zei ik: 'U bent een stommeling! Dat artikel dat u gekocht hebt kost maar tien roepie. Als u het van mijn vader had gekocht, had u het voor twaalf roepie gekregen, want meer vraagt hij er niet voor. U bent drie roepie te veel kwijt en toch kijkt u tevreden.'

Dan zei hij: 'Ik ben afgezet!'

Ik zei: 'U hebt afgedongen, u hebt het op alle mogelijke manieren geprobeerd. U hebt ervan genoten en u kwam lachend naar buiten.'

En dan zei de man: 'Je hebt al mijn plezier vergald. Wie ben je?'

Ik zei: 'Ik ben niemand, ik zit hier alleen maar om nieuwe klanten te vertellen dat ze naar mijn vader moeten vragen. Doe met niemand anders zaken, anders wordt u afgezet.'

Mijn grootvader was dan heel kwaad op me en zei: 'Waar ben jij mee bezig? Vertegenwoordig jij je vader?'

Ik zei: 'Ik vertegenwoordig niemand. Ik zie alleen dat er iets gebeurt dat niet zou mogen gebeuren. U hebt mijn vader naar achteren gestuurd, maar u was vergeten dat ik buiten zat.'

Het hart zal alles ondermijnen waar de maatschappij voorstander van is: uitbuiting, manipulatie, overheersing, gehoorzaamheid, afhankelijkheid, opoffering--de lijst kan kilometers lang zijn. Als het hart zich zij aan zij met het denken mag ontwikkelen, kan het denken geen gruweldaden, geen moorden begaan. Maar zelfs religieuze leiders zijn niet klaar voor het hart. Ze praten over liefde, maar het zijn alleen woorden, louter woorden. Ze hebben de bron waaruit liefde voortkomt verwoest en dan praten ze over liefde en preken over liefde.

In mijn woonplaats stond een klein kerkje, maar er woonden niet veel christenen. Ik ging vaak naar de kerk, tot verbazing van de dominee, want ik was de enige niet-christen die ooit in de kerk was geweest. We werden vrienden.

Ik zei tegen hem: 'U praat zoveel over liefde, maar ik zie dat u uw vrouw slaat. Ik zie dat u constant ruzie hebt met uw burens. Ik heb u een hond

zien slaan die u niets deed. Hij ging zijn eigen gang en hij liep u gewoon voorbij--ik weet niet wat u bezielde dat u die hond sloeg. Een vreemd soort christendom!'

Hij zei: 'Je kent die hond niet.'

Ik zei: 'Ik ken die hond, want ik woon hier ook. Hij heeft nog nooit iemand geslagen. En als hij u bijt is dat volkomen terecht, want u hebt hem zonder aanleiding geslagen.'

Hij zei: 'Je begrijpt het niet. Die zwerfhonden'--en in India vind je ze overal, ze zijn van niemand--'als je ze niet slaat en ze niet schopt, maken ze er misbruik van. Ze gaan achter je aan lopen, ze gaan kwispelen, ze gaan je vertederen. Voordat je het weet komen ze bij je thuis en dan wil je ze natuurlijk iets te eten geven...'

Ze gaan bijna dood van de honger, want in India mag je ze niet doodmaken. Het gemeentebestuur, de nutsbedrijven, mogen ze niet zomaar vergiften en afmaken. Als niemand de eigenaar is zouden ze eigenlijk niet mogen rondlopen, maar in India mag je niemand doden. En hij was bezig zijn geschop te rationaliseren.

Ik zei: 'Ik geloof niet dat uw rationalisatie juist is. U wilde hem echt schoppen. U was ergens kwaad over, en die arme hond werd nodeloos het slachtoffer. Hij had niets gedaan.'

Hij zei: 'Hoe weet jij dat?'

Ik zei: 'Het is simpel. Die hond ging gewoon zijn eigen weg--ik heb het gezien. Hij deed u niets, hij keek niet eens naar u. Het was een hindoe-hond en u bent een christelijke dominee--hij heeft niet eens naar u geblift. Er is geen sprake van een dialoog. U hebt hem geslagen en hij kwam om van de honger. Er moet iets in u zijn geweest waarom u wilde slaan, het gaf niet wie. U wilde zich afreageren.'

Hij zei: 'Misschien heb je gelijk. Ik was kwaad op mijn zoon, maar hem kan ik niet slaan, want als ik hem sla komt hij dagenlang niet thuis. Dan zitten we allemaal in de nesten. We moeten het aangeven bij de politie en nu wordt zelfs de politie boos. Ze zeggen: "In de hele stad is uw zoon de enige die verdwijnt. Het is geen grote stad, niemand wordt hier gekidnapt en waarom zou uw zoon gekidnapt worden? U bent een arme dominee. U moet zich tegenover hem misdragen hebben.'"

Hij zei: 'Het is waar. Ik wilde hem slaan, want hij had bij ons thuis een beeld van Jezus Christus gebroken.'

Ik zei: 'U moet uw Jezus Christus in gedachten houden--ik heb naar u geluisterd--hij zegt: "Heb je vijanden lief." Ik denk dat hij vergeten is te zeggen: "Als iemand een beeld van mij breekt, heb hem dan lief." Er is een beeld gebroken, niets bijzonders--u hebt vast geen beeld dat veel waard is.'

De mens is kwaad over van alles. Zijn leven is een worsteling. Niet alles lukt hem, niet iedereen kan alles lukken--dan is hij kwaad. Hij komt thuis en reageert zijn woede af op zijn vrouw, op zijn kinderen, en dat zijn de mensen waarvan hij denkt te houden.

Zelfs religieuze leiders willen niet dat je hart zich opent voor de

werkelijkheid, want dat zou je daden en je gedachten volkomen transformeren, en dat willen ze niet. Ze willen dat je vast blijft houden aan de traditie, aan het oude. Of het goed is of slecht maakt niet uit; het heeft aanzien omdat het van vroeger is.

Het hart weet niets af van het verleden, niets van de toekomst; het weet alleen af van het heden. Het hart heeft geen benul van tijd. Het ziet de dingen helder en liefde is de natuurlijke uitingsvorm van het hart--daar is geen opleiding voor nodig. En dit soort liefde heeft haat niet als tegenpool.

Ik had het over een liefde die boven liefde en haat uitstijgt. Liefde die uit het hoofd komt is altijd haat-liefde. Het zijn geen twee woorden, het is een woord: haatliefde. Er staat zelfs geen streepje tussen. En een liefde die uit je hart komt, dat verheven is boven elke dualiteit...

Ieder mens is naar die liefde op zoek. Maar hij zoekt met zijn hoofd en daarom is hij ongelukkig. Iedere minnaar voelt dat hij te kort schiet, voelt zich bedrogen en verraden. Maar dat is niemands schuld; de werkelijkheid is dat je het verkeerde instrument gebruikt. Het is net of iemand zijn ogen gebruikt om naar muziek te luisteren en zich er dan over opwindt dat er geen muziek is. Maar ogen zijn niet bedoeld om te luisteren en oren zien niet bedoeld om te kijken.

Het denken is een heel zakelijk, berekenend apparaat. Het heeft niets met liefde te maken. Liefde is altijd een chaos, het gooit alles overhoop.

Het hart heeft niets met zakelijkheid te maken--het is altijd op vakantie.

Het kan liefhebben, het kan liefhebben zonder dat zijn liefde ooit omslaat in haat. Het beschikt niet over het vergif van de haat.

Iedereen is ernaar op zoek, alleen met een verkeerd instrument. Vandaar dat alles in de wereld faalt. En heel langzaam sluiten de mensen zich af, omdat ze merken dat liefde alleen ellende voortbrengt: 'Liefde is allemaal onzin.' Ze werpen een dikke muur op om de liefde te weren. Maar dan lopen ze alle vreugden van het leven mis; dan lopen ze alles mis wat van waarde is.

Je moet gewoon een ander instrument gebruiken.

Er bestaat een lied in het Urdu... Er zijn liederen die niet op ieder instrument gespeeld kunnen worden. Voor een bepaald soort muziek is een passend instrument nodig. Liefde is muziek, en jij hebt er het instrument voor. Maar omdat het hart geen voeding krijgt, leid je een ongelukkig leven. En je vergroot de ellende steeds maar doordat je dezelfde fout blijft maken--je gebruikt het verkeerde instrument en je probeert er muziek op te spelen waarvoor het niet geschikt is.